

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства захисту
довкілля та природних
ресурсів України
15 вересня 2022 року № 366

Зареєстровано в Міністерстві
юстиції України
28 жовтня 2022 р.
за № 1337/38673

МЕТОДИКА

визначення розмірів відшкодування збитків, заподіяних

державі внаслідок самовільного користування надрами

I. Загальні положення

1. Ця Методика визначає порядок розрахунку розмірів відшкодування збитків, заподіяних державі внаслідок самовільного користування надрами.

2. У цій Методиці терміни вживаються у такому значенні:

байпас - обвід ділянки трубопроводу із засобами вимірювальної техніки, паралельний ділянці трубопроводу, який може містити в своїй будові запірну або регулюючу трубопровідну арматуру чи прилади;

дозвільна документація - спеціальний дозвіл на користування надрами;

період самовільного користування надрами - час, протягом якого видобування корисних копалин або користування надрами в цілях, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин, здійснювалися за відсутності діючої дозвільної документації, в тому числі після закінчення строку дії, після зупинення дії, (з урахуванням вимог частини п'ятої статті 57 Кодексу України про надра, частини п'ятої статті 26 Закону України «Про нафту і газ»), після припинення дії (до набрання чинності Законом України від 10 жовтня 2024 року № 4017-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Закону України «Про адміністративну процедуру» — анулювання) (з урахуванням вимог абзацу дев'ятого частини сьомої статті 4¹ Закону України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності») дозвільної документації або з перевищенням встановлених лімітів видобування, а також період користування надрами на тимчасово окупованих територіях, визначених статтею 3 Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України», та період збройної агресії Російської Федерації на інших територіях України, які визначаються відповідно до цієї Методики;

самовільне користування надрами - видобування корисних копалин або користування надрами в цілях, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин, за відсутності діючої дозвільної документації, або з перевищенням встановлених лімітів видобування. Також самовільним користуванням надрами визнається користування надрами у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду (якщо таке користування заборонено законодавством), та на тимчасово окупованих територіях в період, який визначається відповідно до цієї Методики, та збройна агресія Російської Федерації на інших територіях України.

суб'єкти самовільного користування надрами - підприємства, установи, організації, громадяни України, іноземці та особи без громадянства, іноземні юридичні особи, а також Російська Федерація як держава-агресор, що здійснюють самовільне користування надрами.

3. Ця Методика поширюється на посадових осіб, уповноважених здійснювати заходи державного нагляду (контролю) за геологічним вивченням, використанням та охороною надр, розрахунок збитків, заподіяних державі внаслідок самовільного користування надрами (далі - заходи), та правоохоронні органи під час проведення слідчих дій (далі - посадові особи органів влади), а також на суб'єктів самовільного користування надрами.

4. Факт та період самовільного користування надрами встановлюються посадовими особами органів влади у ході проведення заходів, під час проведення слідчих дій в рамках кримінальних проваджень, а також у ході здійснення заходів, спрямованих на запобігання адміністративним правопорушенням у сфері охорони надр.

Факт самовільного користування надрами на тимчасово окупованих територіях встановлюється посадовими особами органів державного нагляду (контролю) та правоохоронних органів з урахуванням положень Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» та цієї Методики.

Порядок визначення періоду самовільного користування надрами внаслідок тимчасової окупації окремих територій України та внаслідок збройної агресії Російської Федерації встановлено пунктом 1 розділу V цієї Методики.

5. Розрахунок розміру збитків, заподіяних державі внаслідок самовільного користування надрами, здійснюється за формою, наведеною у додатку 1 до цієї Методики.

6. Збитки, заподіяні державі внаслідок самовільного користування надрами, підлягають відшкодуванню державі суб'єктами самовільного користування надрами.

II. Порядок встановлення об'єму самовільно видобутих корисних копалин

1. Об'єм видобутих корисних копалин під час самовільного користування надрами визначається в т; м³; кг, г, карат, зокрема, за допомогою таких документів, методів і даних, використаних і досліджених в ході проведення органами державного нагляду (контролю) заходів державного нагляду (контролю) або отриманих у ході слідчих дій правоохоронними органами:

первинної документації (дані журналів обліку видобутих надр, маркшейдерської документації тощо), матеріалів геологорозвідувальних робіт (геологічні, гідрогеологічні карти родовищ тощо);

статистичної звітності (звіти встановленої форми щодо обліку запасів корисних копалин);

замірів безпосередньо на місці видобування (складування) корисних копалин з використанням прямого вимірювання (за допомогою відповідного геодезичного засобу вимірювальної техніки, що має метрологічне підтвердження; даних аерофото- або космічної зйомки, квадрокоптерів, які мають функцію відеофіксації на зондування лазерним променем для створення 3D моделі) лінійних розмірів: довжини, ширини та висоти (глибини) для розрахунку об'єму самовільно видобутих надр через добуток лінійних розмірів (для твердих корисних копалин);

показників контрольно-вимірювальних приладів, які пройшли в установленому законодавством порядку державну метрологічну атестацію або повірку;

паспортних даних механізмів (засобів) для видобутку рідких корисних копалин - застосовується у випадку відсутності контрольно-вимірювальних приладів, їх несправності або у випадку виявлення байпасу поза контрольно-вимірювальними приладами. В таких

випадках об'єм корисних копалин, видобутих за весь встановлений період самовільного користування надрами, розраховується, виходячи з максимально можливого об'єму видобутих рідких корисних копалин при максимальній потужності безперервної роботи механізмів (засобів) для видобутку таких корисних копалин за цей період;

встановленого ліміту видобутку корисної копалини - застосовується у випадку неможливості встановлення іншими методами об'єму видобутих корисних копалин. В такому випадку об'єм видобутої корисної копалини розраховується на рівні повного використання встановленого ліміту видобутку корисної копалини;

довідки фізичної особи - підприємця або юридичної особи за підписом керівника або уповноваженої ним особи про об'єм корисних копалин, видобутих у період самовільного користування надрами;

інших відомостей, у тому числі отриманих правоохоронними органами в ході проведення слідчих дій в якості доказу вчинення кримінального правопорушення, а також в рамках проведення розслідувань правоохоронними органами в зв'язку з тимчасовою окупацією території України та/або збройною агресією Російської Федерації.

У разі, якщо самовільне користування надрами проводиться за допомогою байпасу в обхід засобів вимірювання, то об'єм самовільно видобутих корисних копалин розраховується як різниця між загальним об'ємом видобутих корисних копалин, встановленим за паспортними даними (або іншим обчислювальним методом), та показником лічильника за період самовільного користування надрами.

Об'єм видобутих корисних копалин під час самовільного користування надрами з перевищенням встановлених лімітів на користування надрами визначається як різниця між об'ємом встановленого ліміту видобування та об'ємом фактичного видобутку.

Під час виявлення факту самовільного користування надрами посадова особа органу влади зазначає всі використані методи та документи, які містять дані про об'єм видобутих корисних копалин під час самовільного користування надрами із зазначенням показників об'єму.

У разі відмінностей в об'ємах корисних копалин, видобутих під час самовільного користування надрами, встановлених за допомогою різних документів, методів і даних, для розрахунку розміру збитків, заподіяних державі внаслідок самовільного користування надрами, застосовується більша з отриманих величин.

2. Розмір площі користування надрами в цілях, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин, обчислюється в тис. куб. метрів активного об'єму, куб. м, кв. м ділянки надр виходячи з даних спеціального дозволу на користування надрами або шляхом замірів безпосередньо на місці.

3. Об'єм корисних копалин, видобутих під час самовільного користування надрами на тимчасово окупованих територіях та на іншій території України внаслідок збройної агресії Російської Федерації визначається відповідно до розділу V цієї Методики.

III. Порядок встановлення виду корисної копалини

1. Вид корисної копалини визначається на підставі даних, наведених у дозвільній документації або в інших документах, отриманих посадовими особами органів державного нагляду (контролю) під час проведення заходів.

2. У разі відсутності документів, в яких містяться відомості про вид корисної копалини, вид корисної копалини встановлюється шляхом проведення лабораторних досліджень відібраних в установленому порядку зразків сировини (порід та/або корисних копалин), напівфабрикатів, продукції (далі - зразок).

3. Зразки відбираються посадовими особами органів державного нагляду (контролю) та правоохоронних органів, які виявили факт самовільного користування надрами, або залученими ними спеціалістами в кількості не менш як два екземпляри, один (контрольний) з яких залишається у суб'єкта самовільного користування надрами (у разі його наявності).

4. Відбір зразків здійснюється безпосередньо на місці проведення самовільного користування надрами відповідно до Порядку відбору зразків продукції для визначення її якісних показників, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 31 жовтня 2007 року № 1280, про що складається акт відбору зразків за формою, затвердженою зазначеною у цьому пункті постановою.

5. Відбір зразків проводиться в присутності уповноваженого представника суб'єкта самовільного користування надрами (у разі його наявності), який своїм підписом в акті відбору зразків засвідчує достовірність відбору зразків.

Особливості забору зразків сировини (порід та/або корисних копалин), напівфабрикатів, продукції з метою визначення виду корисної копалини, а саме схему відбирання проб, кількість проб, з яких складається зразок, маса або об'єм забору зразка, вимоги до контейнерів (тари) для відбору проб наведено у додатку 2 до цієї Методики.

Кількість (об'єм, маса) одного зразка, який відбирається, повинна забезпечувати достовірність результатів досліджень та відповідати вимогам, встановленим в додатку 2 до цієї Методики.

6. Відібрані зразки повинні бути укомплектовані, упаковані та опломбовані (опечатані) посадовою особою органу державного нагляду (контролю) і зберігатися та транспортуватися в умовах, що забезпечують незмінність параметрів, за якими буде проводитися експертиза (випробування) таких зразків.

Зразок упаковується у контейнери для зразків (пластмасові коробки з підігнаними кришками, щільні поліетиленові або паперові пакети, бавовняні мішки тощо), які зв'язуються мотузкою, ниткою тощо. Елементи зв'язування фіксуються на кінцях пломбами-наліпками (індикаторними стікерами), на які наноситься підпис особи, яка здійснила опломбування.

На контейнер для проб наноситься маркування шляхом прив'язання ярлика, наліплювання клейкого ярлика (якщо ярлик добре прилипає за місцевих умов), нанесення напису безпосередньо на контейнері для проб або поміщення ярлика усередину контейнера, якщо він належним чином захищений від вмісту. На ярлик наноситься власне ім'я та прізвище посадової особи, яка здійснила відбір зразків, її підпис, індивідуальний номер зразка, що складається з дати відбирання проби, тризначного номеру зразка, відомостей про дату акта відбору та/або про номер і дату вмотивованого рішення керівника органу державного нагляду (контролю) або його заступника.

Один примірник акта відбору зразків додається до опломбованих (опечатаних) зразків та передається разом із зразками до уповноваженої та/або акредитованої організації (лабораторії), що призначена для проведення експертизи (випробування) та зазначена у вмотивованому рішенні керівника органу державного нагляду (контролю) або його заступника, другий - залишається у суб'єкта самовільного користування надрами, третій - у посадової особи, яка здійснила відбір зразків продукції.

7. З метою проведення експертизи (випробування) зразків органи державного нагляду (контролю) можуть за результатами проведених публічних закупівель укласти договори про закупівлю лабораторних досліджень за державні кошти на відповідний рік з суб'єктами господарювання, які мають відповідні устаткування, персонал, засоби для проведення досліджень та відповідну акредитацію.

У разі наявності власних структурних підрозділів, які мають відповідні устаткування, персонал, засоби для проведення досліджень та відповідну акредитацію, органи влади проводять відповідні експертизи (випробування) зразків самостійно.

8. Відібрані зразки передаються до уповноваженої та/або акредитованої організації (лабораторії) (відповідних власних структурних підрозділів органів влади).

Посадова особа, яка відбирає зразки для експертизи (випробування), забезпечує їх збереження і своєчасність доставки до місця здійснення експертизи (випробування).

9. Уповноважена та/або акредитована організація (лабораторія) (відповідний власний структурний підрозділ органу влади) за результатами визначення речовинного складу, кількості, якості і технологічних властивостей корисних копалин шляхом проведення вимірювань хімічного складу, фізико-хімічних, фізико-механічних та інших властивостей і показників за конкретними групами (видами) об'єктів (речовин) відповідно до інструкцій ДКЗ України із застосуванням Класифікації запасів і ресурсів корисних копалин державного фонду надр, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 05 травня 1997 року № 432, складає висновок про вид корисної копалини.

10. У висновку про вид корисної копалини зазначаються:

перелік проведених лабораторних досліджень;

вид корисної копалини відповідно до переліків корисних копалин загальнодержавного та місцевого значення, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 12 грудня 1994 року № 827;

напрямок використання корисної копалини згідно з Кодифікатором корисних копалин, наведеним у додатку 13 до Податкової декларації з рентної плати, затвердженої наказом Міністерства фінансів України від 17 серпня 2015 року № 719, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 03 вересня 2015 року за № 1051/27496, або національним класифікатором України «Класифікатор корисних копалин (ККК) ДК 008:2007», затвердженим наказом Державного комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики від 12 грудня 2007 року № 357;

кількісний та відсотковий вміст корисної копалини у загальному об'ємі відібраного зразка;

вартість висновку про вид корисної копалини.

Висновок про вид корисної копалини надається в трьох примірниках. Один примірник висновку додається до розрахунку розміру збитків, заподіяних державі внаслідок самовільного користування надрами, другий - залишається у посадовій особі, яка здійснила розрахунок, третій - долучається до документів для здійснення оплати вартості висновку, до якого додаються рахунок на оплату та акт виконаних робіт, підписаний уповноваженою особою уповноваженої та/або акредитованої організації (лабораторії) (відповідного власного структурного підрозділу органу влади).

IV. Розрахунок розміру збитків, заподіяних державі внаслідок самовільного користування надрами, крім самовільного користування надрами на тимчасово окупованих територіях та на іншій території України внаслідок збройної агресії Російської Федерації

1. Розмір збитків, заподіяних державі внаслідок самовільного користування надрами, розраховується посадовою особою органу державного нагляду (контролю) протягом десяти робочих днів після отримання всіх матеріалів, які містять документальне підтвердження відомостей щодо виду корисної копалини (у разі необхідності), обсягу та ціни корисної копалини, необхідних для здійснення розрахунку.

У разі, коли в ході проведення комплексних заходів державного нагляду (контролю) за участю посадових осіб Держгеонадр та Держекоінспекції, виявлено самовільного

користування надрами розрахунок розмір збитків, заподіяних державі внаслідок самовільного користування надрами, здійснюється посадовими особами Держгеонадр.

2. Розмір збитків (З), заподіяних державі внаслідок самовільного видобування корисних копалин, крім самовільного видобування корисних копалин на тимчасово окупованих територіях та на іншій території України внаслідок збройної агресії Російської Федерації, визначається за формулою:

$$З = В + \sum_{i=1}^n 5 \times O_i \times Ц_i,$$

де: **п** - кількість корисних копалин;

i - номер корисної копалини;

O_i - об'єм (кількість) самовільно видобутих корисних копалин (т; м³; кг, г, карат);

Ц_i - ціна одиниці товарної продукції гірничого підприємства — видобутої корисної копалини (мінеральної сировини) (грн за одиницю маси або об'єму), оприлюдненої на офіційному вебсайті Держгеонадр за попередні звітні періоди до здійснення розрахунку, розрахована Держгеонадрами відповідно до Методики визначення початкової ціни продажу на аукціоні (електронних торгах) спеціального дозволу на право користування надрами, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 15 жовтня 2004 року № 1374 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 23 вересня 2020 року № 915), а також фактична ціна реалізації природного газу, нафти і конденсату за попередній звітний період, оприлюднена на офіційному вебсайті Мінекономіки.

У разі відсутності корисної копалини в ціні одиниці товарної продукції гірничого підприємства — видобутої корисної копалини (мінеральної сировини), оприлюдненої на офіційному вебсайті Держгеонадр, до розрахунку береться вартість об'єму (кількості) корисних копалин (мінеральної сировини), видобутого у відповідних періодах, що обчислюється та надається за відповідним запитом органу державної влади ДКЗ України за результатами опрацювання інформації щодо вартості об'єму (кількості) корисних копалин (мінеральної сировини) у протоколах ДКЗ України та/або з відкритих джерел.

У разі неможливості встановлення напряму використання сировини або відсоткового вмісту комплексної корисної копалини для розрахунку застосовується найбільший показник.

В - вартість проведення лабораторних досліджень зразків, сплачена за висновок про вид корисної копалини (у разі наявності), (грн). У разі відсутності висновку про вид корисної копалини В у формулі дорівнює показнику 0.

3. У разі, якщо згідно з отриманим висновком про вид корисної копалини у відібраних зразках буде встановлено наявність декількох корисних копалин, розрахунок розміру збитків, заподіяних державі внаслідок самовільного видобування корисних копалин, здійснюється з врахуванням кількісного та відсоткового вмісту кожної корисної копалини, зазначеної у висновку.

У разі, якщо згідно з отриманим висновком вміст корисної копалини становить лише частину від загального об'єму відібраного зразка, розрахунок розміру збитків, заподіяних державі внаслідок самовільного видобування корисних копалин, здійснюється з урахуванням відсоткового вмісту корисної копалини, зазначеного у висновку.

4. Розмір збитків (Z_1), заподіяних державі внаслідок самовільного користування надрами в цілях, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин, крім самовільного користування надрами в таких цілях на тимчасово окупованих територіях та на іншій території України внаслідок збройної агресії Російської Федерації, визначається за формулою:

$$Z_1 = 5 \times \Pi \times C,$$

- де: Π - розмір об'єму (площі) користування надрами в цілях, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин (тис. куб. м активного об'єму ділянки надр, куб. м, кв. м);
- C - ставка рентної плати за користування надрами, встановлена пунктом 253.5 статті 253 Податкового кодексу України на дату здійснення розрахунку (%).

5. Органи державної влади, уповноважені здійснювати розрахунок розміру збитків, заподіяних державі внаслідок самовільного користування надрами, вносять до інтегрованої автоматизованої системи державного нагляду (контролю) в частині застосованих до суб'єкта господарювання адміністративно-господарських санкцій за результатами здійсненого заходу державного нагляду (контролю) відомості про здійснення ними розрахунку розміру збитків, заподіяних державі внаслідок самовільного користування надрами, із зазначенням періоду та об'єму самовільного користування надрами.

V. Розрахунок розміру збитків, заподіяних державі в результаті самовільного користування надрами на тимчасово окупованих територіях та на іншій території України внаслідок збройної агресії Російської Федерації

1. Період самовільного користування надрами вперше визначається у календарних днях по дату проведення розрахунку включно або по дату завершення тимчасової окупації, або по дату завершення бойових дій (дату припинення можливості бойових дій), починаючи з:

19 лютого 2014 року на тимчасово окупованій території Автономної Республіки Крим та міста Севастополя;

07 квітня 2014 року на тимчасово окупованих територіях, що входять до складу Донецької та Луганської областей, якщо межі та перелік районів, міст, селищ і сіл, частин їх територій, тимчасово окупованих у Донецькій та Луганській областях з цієї дати, визначено Президентом України за поданням Міністерства оборони України, підготовленим на основі пропозицій Генерального штабу Збройних Сил України;

дати початку бойових дій (дати виникнення можливості бойових дій), встановленої розділом I Переліку територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих Російською Федерацією, затвердженого наказом Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України від 22 грудня 2022 року № 309, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 23 грудня 2022 року за № 1668/39004 (далі — Перелік), на територіях України, які зазнали втрати надр внаслідок збройної агресії Російської Федерації;

дати початку тимчасової окупації Російською Федерацією територій України, встановлених розділом II Переліку.

Кожен наступний розрахунок періоду самовільного користування надрами здійснюється починаючи з дати, наступної за проведенням попереднього розрахунку, по дату проведення цього розрахунку, дату завершення тимчасової окупації або дату завершення бойових дій (дату припинення можливості бойових дій).

Обсяг самовільного, в тому числі незаконного, користування надрами на тимчасово окупованих територіях та на іншій території України внаслідок збройної агресії Російської

Федерації визначається шляхом встановлення об'єму (кількості) самовільно видобутих запасів (ресурсів) корисних копалин або розміру площі користування надрами в цілях, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин.

2. Об'єм (кількість) самовільно видобутих запасів корисних копалин родовищ (ділянок надр) на тимчасово окупованих територіях та на іншій території України внаслідок збройної агресії Російської Федерації (О) визначається за формулою:

$$O = \frac{Pr}{365(366)} \times T,$$

де:

Pr - річна продуктивність по видобутку корисної копалини (т; м³; кг, г, карат), визначена протоколом ДКЗ України (ДКЗ СРСР, Української територіальної комісії по запасах корисних копалин (далі — УТКЗ), науково-технічної ради (далі — НТР), техніко-економічної ради), (у разі відсутності зазначених документів, річна продуктивність встановлюється на підставі відомостей, зазначених у інших наявних документах, визначених у розділі II цієї Методики) з урахуванням кількості затверджених та апробованих запасів корисних копалин, що були взяті на облік Державним балансом запасів корисних копалин станом на:

01 січня 2014 року — на території Автономної Республіки Крим та міста Севастополя,

01 січня року початку тимчасової окупації інших територій України — на відповідних територіях,

на 01 січня 2022 року — на іншій території України, яка зазнала втрати надр внаслідок збройної агресії Російської Федерації;

T - період самовільного користування надрами (календарні дні).

Загальний об'єм (кількість) самовільно видобутих запасів корисних копалин родовищ (ділянок надр) не може перевищувати залишкових запасів корисної копалини, що були взяті на облік Державним балансом запасів корисних копалин.

3. Об'єм (кількість) ресурсів корисних копалин (О) визначається як відсоток об'єму, що передбачається до вилучення, для кожного виду мінеральної сировини, встановлений пунктом 2.3 Положення про порядок організації та виконання дослідно-промислової розробки родовищ корисних копалин загальнодержавного значення, затвердженого наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 03 березня 2003 року № 34/м, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 20 травня 2003 року за № 377/7698, від оцінених ресурсів корисних копалин за формулою:

$$O = \frac{Op \times H \times T}{5 \times 365(366)},$$

де:

Op - обсяг попередньо оцінених ресурсів відповідно до відомостей Державного балансу запасів корисних копалин (т; м³; кг, г, карат);

Н - п'ять (для вуглеводнів — десять) відсотків ресурсів корисних копалин, які апробовані в установленому порядку ДКЗ України або обліковані Державним балансом запасів корисних копалин;

Т - період самовільного користування надрами (календарні дні).

Загальний об'єм (кількість) самовільно видобутих запасів (ресурсів) корисних копалин не може перевищувати затверджених (апробованих) в установленому порядку Державною комісією по запасах корисних копалин або обліковані Державним балансом запасів корисних копалин.

4. Об'єм самовільно видобутих підземних вод з водного об'єкта (свердловини, джерела тощо) або родовища підземних вод з відновлюваними джерелами формування вод, визначається за формулою:

$$O = D \times T,$$

де:

Д — величина щоденного дебету водного об'єкта (свердловини, джерела тощо), що затверджений ДКЗ України (ДКЗ СРСР, УТКЗ, НТР) (у разі відсутності вказаних документів величина щоденного дебету встановлюється на підставі першочергової добової потреби споживання, визначеної в інших документах, визначених у розділі II цієї Методики);

Т — період самовільного користування надрами (календарні дні).

5. Розмір збитків (**З₂**), заподіяних державі внаслідок самовільного видобування корисних копалин на тимчасово окупованих територіях та на іншій території України внаслідок збройної агресії Російської Федерації, визначається за формулою:

$$Z_2 = 5 \times O \times \Pi \times K,$$

де: **О** - об'єм (кількість) самовільно видобутих корисних копалин (т; м³; кг, г, карат);

Π - вартість об'єму (кількості) корисних копалин (мінеральної сировини), видобутих у відповідних податкових періодах під час тимчасової окупації території Автономної Республіки Крим та міста Севастополя та деяких інших територій, що обчислюється та надається за відповідним запитом органу влади, який здійснює розрахунок розміру розмір збитків, заподіяних державі внаслідок самовільного користування надрами центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну податкову політику, для кожного виду корисної копалини (мінеральної сировини) для кожної ділянки надр на базових умовах поставки (склад готової продукції гірничого підприємства) відповідно до пункту 252.6 статті 252 Податкового кодексу України (грн за маси або об'єму) як середня величина задекларованої у таких податкових періодах надрокористувачами України бази оподаткування (вартості видобутих корисних копалин (мінеральної сировини));

К - коригуючий коефіцієнт, який відповідає категорії ступеню геолого-економічної вивченості корисних копалин на відповідній ділянці надр.

6. Для цілей цієї Методики для обчислення об'єму (кількості) корисних копалин в залежності від ступеню геолого-економічної вивченості запасів та ресурсів для родовищ та ділянок надр, які враховуються Державним балансом запасів корисних копалин у

класифікації, що діяла до набрання чинності постановою Кабінету Міністрів України від 05 травня 1997 року № 432 «Про затвердження Класифікації запасів і ресурсів корисних копалин державного фонду надр», застосовується зазначений у таблиці 1 відповідний коригуючий коефіцієнт К:

Таблиця 1

№ з/п	Категорія запасів та ресурсів	Коригуючий коефіцієнт (К)
1	A, B, C1 (балансові запаси) C2 (попередньо оцінені запаси)	1
2	P1, P2 (перспективні ресурси для твердих корисних копалин) C3 (перспективні ресурси для вуглеводнів)	0,25
3	P3 (прогнозні ресурси для твердих корисних копалин) D1, D2 (прогнозні ресурси для вуглеводнів)	0,125

Для цілей цієї Методики для обчислення об'єму (кількості) корисних копалин в залежності від ступеню геолого-економічної вивченості запасів та ресурсів для родовищ та ділянок надр, які враховуються Державним балансом запасів корисних копалин у класифікації після набрання чинності постановою Кабінету Міністрів України від 05 травня 1997 року № 432 «Про затвердження Класифікації запасів і ресурсів корисних копалин державного фонду надр», застосовується зазначений у таблиці 2 відповідний коригуючий коефіцієнт К:

Таблиця 2

№ з/п	Код класу згідно з <u>Класифікацією запасів і ресурсів корисних копалин державного фонду надр</u>	Коригуючий коефіцієнт (К)
1	111, 121 (розвідані запаси); 122 (попередньо розвідані запаси); 211, 221 (розвідані запаси), 222 (попередньо розвідані запаси); 331(розвідані запаси)	1
2	332 (попередньо розвідані запаси)	0,5
3	333 (перспективні ресурси)	0,25
4	334 (прогнозні ресурси)	0,125

7. У разі виявлення посадовими особами правоохоронних органів в рамках проведення розслідувань факту самовільного користування надрами, виду корисної копалини, періоду та фактичного об'єму самовільного користування надрами за відсутності виданого в установленому порядку спеціального дозволу на користування надрами, а також апробованих та/або затверджених запасів корисної копалини, що були взяті на облік Державним балансом запасів корисних копалин, а також виявлення факту посадовими особами правоохоронних органів та/або органу державного нагляду (контролю) самовільного користування надрами, виду корисної копалини, періоду та фактичного об'єму самовільного користування надрами у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду (якщо таке користування

№ з/п	Показники (заповнюються лише наявні показники)	Одиниця виміру	Джерело отримання відомостей* (зазначається перелік документів із вказанням реквізитів)	Значення
----------	--	-------------------	---	----------

1.	Вид корисної копалини, значення корисної копалини, напрям використання	-		
2.	Відсотковий вміст корисної копалини, зазначеної у висновку про вид корисної копалини	%		
3.	Об'єм самовільно видобутих корисних копалин (О)	т; м ³ ; кг, г, карат, тис. куб. метрів активного об'єму		
	<i>Застосована формула визначення об'єму самовільно видобутих корисних копалин (у разі потреби)</i>	-	<i>(зазначається одна формула)</i>	
4.	Вартість об'єму видобутих у податковому (звітному) періоді корисних копалин (мінеральної сировини) (Ц)	грн за т; м ³ /добу; кг <i>(у разі відсутності показника застосовується показник 1)</i>		
5.	Вартість проведення лабораторних досліджень зразків, сплачена за висновок про вид корисної копалини (В)	грн		
6.	Розмір площі користування надрами в цілях, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин (П)	тис. куб. м активного об'єму ділянки надр, куб. м, кв. м		
7.	Ставка рентної плати за користування надрами (С)	%		
8.	Річна продуктивність видобутку корисної копалини (Пр)	т; м ³ ; кг, г, карат		
9.	Період самовільного користування надрами (Т)	календарні дні та період		
10.	Обсяг попередньо оцінених ресурсів (Ор)	т; м ³ ; кг, г, карат		
11.	Відсоток запасів, що вилучаються, від попередньо оцінених Державним балансом запасів корисних копалин (Н)	%		

12.	Коригуючий коефіцієнт (К)	-		
13.	Застосована формула розрахунку розміру збитків, заподіяних державі внаслідок самовільного користування надрами	-	(зазначається одна формула)	
14.	Розмір збитків, заподіяних державі внаслідок самовільного користування надрами (З, З ₁ або З ₂)	грн		

*

Додатки:

(зазначаються всі документи та їх реквізити, на підставі відомостей з яких здійснено розрахунок та копії яких додаються до розрахунку)

Розрахунок проведено:

_____ (посада) _____ (підпис) _____ (власне ім'я, прізвище)

* Для фізичних осіб, які через свої релігійні переконання відмовилися від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків, повідомили про це відповідний контролюючий орган та мають відмітку в паспорті;

Додаток 2
до Методики визначення розмірів
відшкодування збитків, заподіяних
державі внаслідок самовільного
користування надрами
(пункт 5 розділу III)

ОСОБЛИВОСТІ забору зразків сировини (порід та/або корисних копалин), напівфабрикатів, продукції з метою визначення виду корисної копалини

№ з/п	Корисна копалина	Об'єм чи маса забору зразку	Кількість необхідних проб для складання зразка із зазначенням місця відбору	Особливості забору проби залежно від корисної копалини
1	2	3	4	5
Горючі				
1	Конденсат	1000-2600 смз	Сирий конденсат відбирається із	Контейнери продувають і

			промислового сепаратора в 2, 3 контейнери високого тиску типу КЖ-3, КЖ-302, КЖО-1 місткістю 400-800 см ³ та 2 контейнери місткістю 100 см ³	наповнюють на свердловині газом із сепаратора або завчасно - мінералізованою водою (150-200 г NaCl на літр води), які витісняються сирым конденсатом
		2-3 л	Дегазований (стабільний) конденсат повинен бути відібраний із замірної ємності за атмосферних умов в кількості (2-3 л), достатній для всіх видів хімічних аналізів	Відбирається в бензостійкий посуд
		1-2 балони під тиском ємністю 40 л	Газ сепарації повинен бути відібраний на виході із промислового сепаратора у кількакратно продуті тим же газом стандартні балони високого тиску (до 15 МПа) ємністю 40 л	Балони мають бути марковані чи пофарбовані, як посудини для наповнення, транспортування і зберігання вуглеводневих газів
2	Нафта	3 глибинних пробовідбірника. Загальний об'єм не менше 1200 см ³	Відбір глибинних проб нафти відбувається в закритій свердловині з вибою свердловини глибинними пробовідбірниками типу ПД-3М, ВПП-300 або ПГО-100 об'ємом 400-800 см ³	Глибинні проби відбирають, як правило, у пошукових та розвідувальних свердловинах у процесі первинного дослідження. Відбір проводиться за допомогою каротажного підйомника на спеціальному дроті чи кабелі
3	Бітум нафтовий	3 глибинних пробовідбірника. Загальний об'єм не менше 1200 см ³	Відбір глибинних проб бітумів відбувається в закритій свердловині з вибою свердловини глибинними пробовідбірниками типу ПД-3М, ВПП-300 або ПГО-100 об'ємом 400-800 см ³	Проба відбирається з найбільш можливої глибини. Відбір проводиться за допомогою каротажного підйомника на спеціальному дроті чи кабелі

4	Газ природний	0,5 л	Газ повинен бути відібраний на виході із промислового сепаратора у балони високого тиску (до 15 МПа). У випадку відсутності сепаратора відбір проводиться на усті свердловини	Балони мають бути марковані чи пофарбовані, як посудини для наповнення, транспортування і зберігання вуглеводневих газів
5	Газ, розчинений у нафті	0,5 л	Газ повинен бути відібраний на виході із промислового сепаратора у балони високого тиску (до 15 МПа)	Балони мають бути марковані чи пофарбовані, як посудини для наповнення, транспортування і зберігання вуглеводневих газів
6	Газ (метан) вугільних родовищ	0,5 л	Газ повинен бути відібраний на виході із промислового сепаратора у балони високого тиску (до 15 МПа)	Балони мають бути марковані чи пофарбовані, як посудини для наповнення, транспортування і зберігання вуглеводневих газів
7	Газ сланцевих товщ	0,5 л	Газ повинен бути відібраний на виході із промислового сепаратора у балони високого тиску (до 15 МПа). (згідно СОУ 73.1-41-08.03.10:2005; РД 41 УРСР 162-84; «Наукові та методичні засади дослідження пластових вуглеводневих систем для підрахунку запасів нафти і газу. ДКЗ. 2008»)	Балони мають бути марковані чи пофарбовані, як посудини для наповнення, транспортування і зберігання вуглеводневих газів
8	Газ центрально-басейнового типу	0,5 л	Газ повинен бути відібраний на виході із промислового сепаратора у балони високого тиску (до 15 МПа). (згідно СОУ 73.1-41-08.03.10:2005; РД 41 УРСР 162-84; «Наукові та методичні засади дослідження пластових вуглеводневих систем для підрахунку	Балони мають бути марковані чи пофарбовані, як посудини для наповнення, транспортування і зберігання вуглеводневих газів

			запасів нафти і газу. ДКЗ. 2008»)	
9	Антрацит, Кам'яне вугілля	3 кг	32 проби на масу до 1000 т (незбагаченого палива): 16 проб на масу до 1000 т (збагаченого палива)	Відбір проб повинен проводитися механізованим способом із застосуванням пробовідбірників, які відповідають вимогам ДСТУ 4096-2002
10	Буре вугілля, сланці	3 кг	32 проби на масу до 2500 т (незбагаченого палива): 16 проб на масу до 2500 т (збагаченого палива).	Вугілля буре, кам'яне, антрацит, горючі сланці та вугільні брикети. Методи відбору та підготовки проб до лабораторних випробувань. Якщо неможливий механізований відбір, допускається відбір проб вручну.
11	Торф	0,5	Проби відбираються рівномірно по всій опробуваній партії не менше 2 проб.	Відбір проб здійснюється механізованим пробовідбірником або вручну.
Руди рідкіснометалеві				
12	Літієві	проби для мінералогічного аналізу представницької маси (до 5 кг)	2 проби з видобутої гірничої маси	-
		штуфні проби для петрографічних досліджень, достатні для виготовлення прозорих шліфів	3 проби з видобутої гірничої маси	-
		проби для полум'яно- фотометричного аналізу представницької	4 проби з видобутої гірничої маси	-

		маси (не менше 3 кг)		
Руди радіоактивних металів				
13	Уранові, торієві	штуфні проби для петрографічних та мінераграфічних досліджень, достатні для виготовлення прозорих та полірованих шліфів	2-4 проби з видобутої маси	-
		проби для рентгено- спектрального або хімічного аналізів представницької маси (не менше 3 кг)	до 10 проб з видобутої гірничої маси	На рудосортувальних станціях передбачається окреме опробування багатих, рядових та бідних руд, що роздільно складаються
Сировина для облицювальних матеріалів (декоративне каміння)				
14	Граніт, габро, лабрадорит	штуфні проби для петрографічних досліджень, достатні для виготовлення прозорих шліфів	2-3 проби з видобутої маси	Проби відбираються з блочної продукції
		проби для гемологічних досліджень, достатні для виготовлення полірованих плит розміром 30*30 см	2 проби з видобутої гірничої маси	
Неметалічні корисні копалини				
Сировина вогнетривка				
15	Глина	30 кг	5 проб насип, кар'єр	Відбір методом борозни на всю потужність корисної копалини

16	Пісок	не менше 3-5 кг	5 проб насип, кар'єр	Відбір методом конверта або борозни на всю потужність відкладу в кар'єрі
17	Пісковик	не менше 3-5 кг	5 проб кар'єр	Відбір монолітів розміром не менше 150*150 мм
18	Каолін первинний	не менше 30 кг	5 проб насип, кар'єр	Відбір проб методом конверта з насипу або методом борозни на всю потужність корисної копалини
19	Каолін вторинний	не менше 30 кг	5 проб насип, кар'єр	Відбір проб методом конверта з насипу або методом борозни на всю потужність корисної копалини
20	Кварцит	не менше 3-5 кг	5 проб кар'єр	Відбір монолітів розміром не менше 150*150 мм
21	Циркон	не менше 3-5 кг	6 проб кар'єр	Відбір методом конверта або борозни на всю потужність відкладу в кар'єрі
22	Вапняк	не менше 10 кг	5 проб кар'єр	Відбір монолітів методом борозни на всю потужність відкладу в кар'єрі
23	Доломіт	не менше 10 кг	6 проб кар'єр	Відбір монолітів методом борозни на всю потужність відкладу в кар'єрі
Сировина хімічна				
24	Крейда	не менше 10 кг	5 проб	Відбір методом борозни на всю потужність відкладу в кар'єрі
25	Вапняк	не менше 10 кг	5 проб	Відбір монолітів методом борозни на всю потужність відкладу в кар'єрі

Сировина агрохімічна				
26	сапропель	не менше 10 л (кг)	5 проб	Відбір проб желонкою на всю потужність відкладу
27	вапняк	не менше 10 кг	5 проб кар'єр	Відбір монолітів методом борозни на всю потужність відкладу в кар'єрі
28	гіпс	не менше 10 кг	6 проб кар'єр	Відбір монолітів методом борозни на всю потужність відкладу в кар'єрі
29	глауконіт	не менше 3–5 кг	5 проб насип, кар'єр	Відбір проб методом конверта з насипу або борозною на всю потужність корисної копалини
30	сапоніт	не менше 10 кг	6 проб насип, кар'єр	Відбір монолітів методом борозни на всю потужність відкладу в кар'єрі
31	фосфорити	не менше 3-5 кг	5 проб насип, кар'єр	Відбір проб методом конверта з насипу або методом борозни на всю потужність корисної копалини
Сировина для мінеральних пігментів				
32	Глауконіт	не менше 3-5 кг	5 проб	Відбір проб методом конверта з насипу або методом борозни на всю потужність корисної копалини
33	Вохристі руди	не менше 3-5 кг	5 проб	Відбір проб методом конверта з насипу або методом борозни на всю потужність корисної копалини
Сировина абразивна				
34	Гранат	не менше 3-5 кг	5 проб насип, кар'єр	Відбір проб методом конверта з насипу

35	Кремій	не менше 3-5 кг	5 проб насип, кар'єр	Відбір проб методом конверта з насипу або методом борозни на всю потужність корисної копалини
36	Кварц	не менше 3-5 кг	5 проб насип, кар'єр	Відбір монолітів методом борозни на всю потужність відкладу в кар'єрі
Сировина оптична та пьезооптична				
37	Флюорит	не менше 3-5 кг	5 проб	Відбір монолітів методом борозни на всю потужність відкладу в кар'єрі
Електро- та радіотехнічна сировина				
38	Графіт	не менше 10 кг	5 проб	Відбір монолітів методом борозни на всю потужність відкладу в кар'єрі
Сировина адсорбційна				
39	Бентоніт	не менше 10 кг	5 проб насип	Відбір монолітів методом борозни на всю потужність відкладу в кар'єрі
40	Вермикуліт	не менше 10 кг	5 проб насип, кар'єр	Відбір монолітів методом борозни на всю потужність відкладу в кар'єрі
41	Сапоніт	не менше 10 кг	5 проб насип, кар'єр	Відбір монолітів методом борозни на всю потужність відкладу в кар'єрі
42	Трепел	не менше 3-5 кг	5 проб насип, кар'єр	Відбір монолітів методом борозни на всю потужність відкладу в кар'єрі
43	Спонголіт	не менше 3-5 кг	5 проб насип, кар'єр	Відбір монолітів методам борозни на всю потужність відкладу в кар'єрі

44	Опока	не менше 3-5 кг	5 проб насип, кар'єр	Відбір проб методам борозни на всю потужність відкладу в кар'єрі
Сировина ювелірна (дорогоцінне каміння)				
45	Бурштин	не менше 10 кг	10 проб	Відбір проб методом буріння свердловин на всю потужність відкладу
Сировина ювелірно-виробна (напівдорогоцінне каміння)				
46	Всі види		5 проб	Відбір монолітів розміром не менше 150 мм × 50 мм для визначення художньодекоративних властивостей
Сировина виробна				
47	Всі види	не менше 30 кг	5 проб	Відбір монолітів для визначення художньодекоративних властивостей
Сировина для обпицювальних виробів				
48	Всі види	не менше 30 кг	5 проб	Відбір монолітів розміром не менше 350 мм х 350 мм для визначення художньодекоративних властивостей
Сировина скляна та фарфоро-фаянсова				
49	Каолін вторинний	не менше 30 кг	5 проб насип, кар'єр	Відбір проб методом конверта з насипу або методом борозни на всю потужність корисної копалини
50	Каолін вторинний	не менше 30 кг	5 проб насип, кар'єр	Відбір проб методом конверта з насипу або методом борозни на всю потужність корисної копалини

51	Каолін лужний	не менше 30 кг	5 проб насип, кар'єр	Відбір проб методом конверта з насипу або методом борозни на всю потужність корисної копалини
52	Пегматит	не менше 30 кг	5 проб насип, кар'єр	Відбір монолітів методом борозни на всю потужність корисної копалини
53	Пісок кварцовий	не менше 3-5 кг	5 проб насип, кар'єр	Відбір проб методом конверта з насипу або методом борозни на всю потужність корисної копалини
Сировина цементна				
54	Вапняк	не менше 10 кг	5 проб проб насип, кар'єр	Відбір проб методом борозни на всю потужність корисної копалини
55	Мергель	не менше 10 кг	5 проб насип. кар'єр	Відбір проб методом борозни на всю потужність корисної копалини
56	Гіпс	не менше 10 кг	5 проб насип, кар'єр	Відбір проб методом борозни на всю потужність корисної копалини
57	Опока	не менше 3-5 кг	5 проб насип. кар'єр	Відбір проб методом борозни на всю потужність корисної копалини
58	Трепел	не менше 3-5 кг	5 проб насип, кар'єр	Відбір проб методом борозни на всю потужність корисної копалини
59	Глина	не менше 3-5 кг	5 проб насип, кар'єр	Відбір проб методом борозни на всю потужність корисної копалини
60	Туф	не менше 10 кг	5 проб насип, кар'єр	Відбір монолітів або борозною на всю

				потужність корисної копалини
61	Крейда	не менше 10 кг	5 проб насип, кар'єр	Відбір проб методом борозни на всю потужність корисної копалини
62	Спонголіт	не менше 3-5 кг	5 проб насип, кар'єр	Відбір монолітів або борозною на всю потужність корисної копалини
Сировина для пиляних стінових матеріалів				
63	Вапняк	не менше 30 кг	5 проб	Відбір монолітів розмірам не менше 350 мм × 350 мм
64	Опока	не менше 30 кг	5 проб	Відбір монолітів розміром не менше 350 мм × 350 мм
65	Мергель	не менше 30 кг	5 проб	Відбір монолітів розміром не менше 350 мм × 350 мм
66	Туф	не менше 30 кг	5 проб	Відбір монолітів розміром не менше 350 мм × 350 мм
Сировина петрургійна та для легких заповнювачів бетону				
67	Всі види	не менше 3-5 кг	5 проб	Відбір проб методом борозни на всю потужність корисної копалини
Сировина для бутового каменю				
68	Всі види	не менше 30 кг	5	Відбір проб з насипу готової продукції
Сировина піщано-гравійна				
69	Галька	не менше 3-5 кг	5 насип, кар'єр	Відбір проб з насипу готової продукції
70	Гравій	не менше 3-5 кг	5 насип, кар'єр	Відбір проб з насипу готової продукції

Сировина цегельно-черепична				
71	Всі види	не менше 30 кг	5 насип, кар'єр	Відбір проб методом борозни на всю потужність корисної копалини
Підземні води				
72	Води підземні	Загалом не менше 6 літрів	1 проба із свердловини	1) Прочистка свердловини перед відбором проби. 2) Проба відбираються в поліетиленовий посуд або посуд із боросилікатного скла, які придатні для відбирання проб для визначення фізичних і хімічних властивостей підземних вод
Корисні копалини місцевого значення				
73	Всі види	не менше 3-5 кг	5 проб насип, кар'єр	Відбір проб з насипу готової продукції. Відбір проб методом борозни на всю потужність корисної копалини